

igjennem stykkevisse Arbejder saaledes, at vi efterhaanden blive nødte til med mindre Love at stræbe at faae Formaalet opnaaet. Siden 1858 har Fæstesagen, eller, om man hellere vil kalde den saaledes Selveiendomsagen, erobret de beneficerede Eiendommers og offentlige Stiftelsers Gods, og endvidere har Fæstesagen faaet en Forbedring igjennem Loven af 19de Februar 1861. Videre have vi ad Lovgivningsveien ikke været istand til at naae. Vi have her forsøgt at faae Selveiendom anerkendt som herettiget paa visse enkelte Stiftelsers Gods, der idetmindste ikke factiss høre under Statsmyndigheden, nemlig paa Vemmetofte, Walla, Glisfeldt og Serlufholms Gods. Det er ikke lykkedes os at sætte en saadan Lov igjennem, men vore Bestræbelser ligge for i de Forhandlinger, som vi have ført her om Afløsningen paa disse Eiendomme, og vi mødte da for faa Aar tilbage den samme stærke Modstand, her, som vi for 10 Aar siden mødte hos den daværende Regjering og dens Venner. — Jeg vil, som jeg før sagde, understøtte den ærede Forslagsstiller i at føre dette Lovforslag videre, og jeg håaber, at Thinget i dets Heelhed ligeledes vil bestrebe sig for at føre Sagen videre frem. Mølligen kan der ved en Overenskomst udrettes mere, end vi hidtil have været istand til; efter det, som allerede foreligger fra Ministeriets Side, vil en Overenskomst nok blive den eneste Vej, hvorigjennem vi kunne opnaae Noget. Naar jeg har udtalt mig saa stærkt om den Modstand, som den forrige Regjering har vist Lovforslaget, saa er det just ikke, fordi jeg i det Hele taget egentlig er utilfreds med Resultatet af de Forhandlinger om Fæsteloven, som have været førte i de sidste 20 Aar. Jeg mener, at de foreliggende Forhold vise, at disse Forhandlinger ikke have været uden practiske Resultater, og det er dette, jeg lægger megen Vægt paa, at faae Fæstegodset til at blive Selveiendom, ikke blot naar det skeer igjennem Vangsløve, men ogsaa naar det skeer ad Frivillighedens Vej. Naar man nu vil undersøge, hvad der da er udrettet i de sidste 20 Aar med Hensyn til Afløsningen af Fæstegodset til

Selveiendom, saa troer jeg, at man gjør bedst i at undersøge Antallet af Fæstegaarde og Qvantummet af Fæstehartkorn, saaledes som det var i 1850 og saaledes, som det var ved Udgangen af 1867. Jeg har her nogle Opgivelser i denne Retning, som jeg maa ansee for at være paa-lidelige. Efter disse var der da ved Begyndelsen af 1850 omtrent 21,000 Fæstegaarde i Kongeriget Danmark med omtrent 113,000 Tdr. Hartkorn; men ved Begyndelsen af Aaret 1868, altsaa 18 Aar efter, var der af Fæstegaarde ikke fuldt 11,000 og af Hartkorn ikke fuldt 60,000 Tdr. Altsaa var Fæstegaardenes Antal gaaet ned fra omtrent 21,000 til omtrent 11,000, og Hartkornet, der hørte dertil, var fra omtrent 113,000 Tdr. gaaet ned til omtrent 60,000 Tdr.; det vil altsaa sige, at Fæstegaardenes Antal og Hartkornet var formindsket med næsten Halvdelen i disse 18 Aar. Men denne Formindskelse kan man ingenlunde skrive paa Frivillighedens Regning alene; thi de Qvanta Hartkorn og det Antal Gaarde, som fra Fæstegods ere gaaede over til Selveiendom i Medfør af de Love, der ere givne her i Rigsdagen for Stiftelsers og Statsgodsets Omgang, kan man ikke henregne til de Resultater, der fremkom ved Frivilligheden. Det viser sig da efter nogle Tabeller, der ere udgivne fra det statistiske Bureau, at i Aarene fra 1850 til 1863 er der fra Domainegodserne og offentlige Stiftelser overgaaet omtrent 20,000 Tdr. Hartkorn til Selveiendom, og disse maa drages fra i dette Beløb. Storsteparten deraf falder paa de første 10 Aar, nemlig fra 1850—60; i disse 10 Aar gik der omtrent 7,500 Fæstegaarde over til Selveiendom med omtrent 38,000 Tdr. Hartkorn. Naar jeg fra disse 38,000 Tdr. Hartkorn drager de 20,000, der falde paa det offentlige Gods, er der i de 10 Aar fra 1850—60 gaaet omtrent 20,000 Tønder Hartkorn frivilligt over til Selveiendom. Men i de paafølgende 7 Aar er der gaaet 15,000 Tdr. Hartkorn, over til Selveiendom. Dette viser, at frivillige Salg ere i Tiltagende i dette Aarti mod i det forrige Aarti. Jeg troer derfor, at